

Umeå kommun

Rektorn vid Hedlundaskolan

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Hedlundaskolan
i Umeå kommun

Tillsyn i Hedlundaskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Umeå kommun under hösten 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Hedlundaskolan besöktes av Skolinspektionen den 4 december 2012 och den 14 december 2012.

Fakta om skolan

Hedlundaskolan är en skola belägen i de centrala delarna av Umeå. Skolan rymmer elever med många nationaliteter och bedriver verksamhet för barn i förskoleklass och för elever i årskurserna 1–6, där eleverna går i åldershomogena klasser. Skolan ingår i Centrala skolområdet och leds av en rektor.

Vid skolan återfinns också kommunens övergripande verksamhet för nyanlända i årskurserna 1–9. De nyanlända eleverna får delar av sin undervisning i särskilda undervisningsgrupper som är åldersblandat organiserade; en grupp elever i årskurserna 2–3, en 4–5, en grupp 6–9 och två grupper 7–9.

Enligt Hedlundaskolans rektor tillhör samtliga nyanlända elever olika hemskolor. Detta medför att andra rektorer är ansvariga för deras utbildning, varför verksamheten i de särskilda undervisningsgrupperna bedöms i kommunbeslutet. De kommunövergripande särskilda undervisningsgrupperna kommer att behandlas i Skolinspektionens beslut avseende Umeå kommuns utbildningsverksamhet.

Kunskapsresultat

Hedlundaskolan redovisar ingen sammanställning av elevernas kunskapsresultat i relation till kunskapskraven i läroplanen för eleverna i årskurs 3 och 6 varför Skolinspektionen inte kunnat bedöma kunskapsresultaten i sin helhet. De resultat som redovisas till Skolinspektionen är resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 3 och 6 för år 2012.

I årskurs 3 är de nationella ämnesproven sämre i såväl svenska som matematik i jämförelse med Umeå kommuns resultat. Av skolans dokumentation framgår att 75 procent av eleverna uppnådde kravnivån för godkänt i svenska år 2012; 88 procent av flickorna och 50 procent av pojkarna. I matematik uppnådde både flickor och pojkar 75 procent av kravnivån för godkänt.

I årskurs 6 har samtliga elever godkänt på de nationella proven i svenska, vilket är bättre än kommungenomsnittet. Lika goda resultat nås inte i engelska respektive matematik. I matematik har såväl pojkar som flickor lägre resultat i jämförelse med Umeå kommun. I matematik nådde 78 procent av eleverna

kravnivån för godkänt; 80 procent av flickorna och 75 procent av pojkarna. I engelska nådde 89 procent kravnivån; alla pojkar och 80 procent av flickorna.

Skolinspektionen vill framhålla att resultaten av de nationella ämnesproven inte är att likställa med om eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås då samtliga kunskapskrav inte mäts i dessa prov. Nationella ämnesprov är tänkt att vara ett av flera redskap för att bedöma måluppfyllelsen.

När det gäller måluppfyllelsen i samtliga ämnen är det, enligt rektorn, endast några få elever som inte når målen i ett eller fler ämnen.

Helhetsbedömning

Hedlundaskolan arbetar på många sätt med att följa upp elevernas kunskapsutveckling och arbetet som sker inriktas mot de nationella målen och kunskapskraven. Utvecklingssamtal genomförs terminsvis och före det samtalet upprättas den individuella utvecklingsplanen. Under de senaste åren har webbaserade utvecklingsplaner införts. Det finns, enligt Skolinspektionen, mer att göra för att utveckla arbetet med de individuella utvecklingsplanerna och skriftliga omdömen och se till att kunskapsuppföljningen tar sin utgångspunkt i läroplanens och kursplanernas mål, centrala innehåll och kunskapskrav.

Tillsynen visar att Hedlundaskolans kunskapsresultat behöver förbättras. En del i detta är att följa upp och analysera kunskapsresultaten, en annan att säkerställa att särskilt stöd ges till de elever som är i behov av det och i samtliga ämnen. Även arbetet med åtgärdsprogram måste förbättras så att dessa blir ett redskap för att hjälpa elever i behov av särskilt stöd.

I intervjuer framträder en bild av skolan som en trivsamt arbetsplats för elever och personal. De intervjuade eleverna tycker att de har god kontakt med sina lärare och blir bra bemötta. I skolans enkäter framkommer dock att det finns elever på skolan som någon gång känt sig kränkta. Det framkommer i intervjuer och i dokumentstudier att det är signaler som skolan tagit på största allvar och under året har mycket arbete lagts ner för att skapa en trygg och god studiemiljö för eleverna. Det finns forum för elevmedverkan i form av klassråd och elevråd, men Skolinspektionens bedömning är ändå att skolan behöver arbeta mer för att eleverna i högre grad blir delaktiga och får inflytande över sin utbildning.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Umeå kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade

brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 15 maj 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Särskilt stöd

Bedömning

Umeå kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Rektor ska se till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. När det uppmärksammas att en elev har svårigheter ska det anmälas till rektor.

Motivering

Av skollagen framgår att om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller uppvisar andra svårigheter ska detta anmälas till rektor. Rektor ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Om en utredning visar att en elev behöver särskilt stöd ska åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammen ska ange vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

I Hedlundaskolan bedrivs ett arbete för att skapa tydliga rutiner i arbetet med särskilt stöd. Verksamheten jobbar för att förbättra analysen av vad som kan ligga bakom elevens svårigheter att nå målen samt att mer systematiskt följa upp det särskilda stödet. Ett utvecklingsområde, enligt rektor, är också att tydliggöra rutinerna för att tidigt upptäcka elever som riskerar att inte nå målen. I intervjuer framkommer dock att utvecklingsarbetet ännu inte fullt ut fått genomslag i verksamheten.

I Hedlundaskolan utarbetas åtgärdsprogram för de elever som ges särskilt stöd. De åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av är av varierad kvalitet. I programmen framgår inte alltid elevens behov och det saknas även en beskrivning av hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Skolinspektionen bedömer att Hedlundaskolan måste utveckla sina åtgärdsprogram så att de blir ett tydligt stöd i arbetet med särskilt stöd. Rektor måste också se till att rutinerna i arbetet med särskilt stöd blir kända av alla.

Författning

3 kap. 8–9 §§ skollagen.

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Umeå kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn måste se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som dokumenteras. I rektorns ansvar ingår att på skolenhetsnivå följa upp och utvärdera elevernas resultat i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Vidare måste de särskilda stödåtgärder som ges utvärderas och omprövas på skolövergripande nivå.

Motivering

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektor ska ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen uppnås. Det systematiska arbetet ska dokumenteras.

Läroplanen anger att rektor har ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektor har även ett särskilt ansvar för att resursfördelning och stödåtgärder anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör.

Sedan 2011 finns en ny rektor på Hedlundaskolan. Av intervjuer framgår att rektor har identifierat en rad utvecklingsområden och arbetar medvetet med att utveckla utbildningen. Skolinspektionen har tagit del av en rapport om skolans kvalitetsarbete som avser läsåret 2011/2012 och av den framgår vissa resultat och analyser, exempelvis på genomförd trivselenkät. De kunskapsresultat som skolan redovisar i sitt kvalitetsarbete är resultaten på nationella ämnesproven i årskurserna 3 och 6. Det saknas dock en sammanställning och utvärdering av kunskapsresultaten i samtliga ämnen på skolövergripande nivå. Skolinspektionen vill framhålla vikten av att elevernas resultat sammanställs till en resultatbild på skolnivå. På så vis ges möjlighet att över tid följa och analysera skillnader i resultat exempelvis mellan ämnen, klasser och kön för att sätta in åtgärder i syfte att förbättra verksamhetens kunskapsutveckling.

Det är även viktigt att på skolenhetsnivå följa upp arbetet med särskilt stöd för att skolan ska kunna försäkra sig om att insatserna ger avsedd effekt. Av dokumentation och intervju med rektor framgår att det vid skolan pågår ett utvecklingsarbete inom området. Rektor tar del av åtgärdsprogrammen och följer upp enskilda elever. I det fortsatta arbetet är det också angeläget att följa upp varje steg i arbetsgången kring elever i behov av särskilt stöd, inte bara på individnivå utan också på skolnivå.

Det är Skolinspektionens bedömning att rektor på skolenhetsnivå mer systematiskt behöver följa upp elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen, samt se till att kunskapsresultaten i årskurserna 3 och 6 sammanställs och analyseras i syfte att kunna vidta åtgärder för fortsatt utveckling. Vidare behöver arbetet med särskilt stöd följas upp och analyseras på skolnivå.

Författning

4 kap. 4 § första stycket och 6-7 §§ skollagen.

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Umeå kommun två anmärkningar.

Grundläggande värden och inflytande**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Eleverna måste tillförsäkras ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollag och läroplan ska eleverna ges ett reellt inflytande över utbildningen och detta inflytande ska anpassas efter elevernas ålder och mognad. Läraren ska också svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen. Formerna för inflytande ska anpassa efter deras ålder och mognad. Eleverna ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. Den närmare utformningen av inflytandet ska anges i samband med planeringen av verksamheten.

Av tillsynen framgår att Hedlundaskolan har forum för samråd med eleverna i form av klassråd och elevråd. Däremot arbetar inte skolan tillräckligt aktivt för att ge eleverna reellt inflytande över undervisningen. I intervjuer med skolans elever framkommer att eleverna upplever att inflytandet är beroende på vilken lärare som undervisar och att lärarna i olika grad bjuder in eleverna till att vara delaktiga. Intervjuade lärare bekräftar den bilden och det framgår att man vid skolan inte genomfört något gemensamt arbete för att utveckla elevernas möjligheter till delaktighet i undervisningen. De uppger även att frågan om elevinflytande behöver diskuteras på skolan och att det råder viss osäkerhet kring hur elevinflytandet ska anpassas utifrån elevernas ålder och mognad. Av intervjuer med lärare och elever framgår också att lärare och elever uppfattar möjligheten till inflytande olika. Lärarna uppger bland annat att eleverna inte alltid förstår att de fått vara med och bestämma och att det också beror på vilken grupp det är om de får mer eller mindre inflytande. Vid elevintervjuerna framkommer dock en bild av att eleverna inte upplever att de får vara med och påverka i undervisningssituationen "läraren kommer in med en planering och så arbetar vi efter den". Denna bild bekräftas också av de enkäter som skolan genomfört bland elever på skolan där resultatet på detta område är lågt. Bilden

överensstämmer även med resultatet av Skolinspektionens enkät där den pedagogiska personalen svarar på frågor kring elevinflytande där resultatet, i jämförelse med andra skolor i enkätundersökningen, är lägre.

Beskrivningar av hur elevernas inflytande i frågor som rör deras utbildning och undervisning såsom arbetssätt, arbetsformer och innehåll och hur inflytandet efter ålder och mognad saknas i skolans verksamhetsplanering. Därmed saknar skolan ett viktigt instrument för att utveckla sitt arbete med att ge eleverna reellt inflytande över undervisningen.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolans arbete med att ge eleverna inflytande över undervisningen brister, dock bedöms detta som mindre allvarlig mot bakgrund av att skolans rektor har inlett ett arbete med detta. Skolinspektionen förutsätter att skolan åtgärdar bristerna och någon redogörelse behöver inte lämnas till Skolinspektionen.

Författning

4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar/Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag.

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- I de individuella utvecklingsplanerna måste framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Enligt skollagen ska läraren i en skriftlig individuell utvecklingsplan dels ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen eleven får undervisning i, dels sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanerna. Detta ställer krav på att läraren tydliggör för eleven och vårdnadshavaren vilket ansvar skolan, vårdnadshavaren och eleven har för att eleven ska nå så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Hedlundaskolan använder liksom övriga grundskolorna i Umeå kommun ett digitalt stöd, Unikum, som ska hjälpa till med arbetet kring individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen. I Unikum har varje elev en egen "sida" där elever, vårdnadshavare och skolan arbetar tillsammans över internet. Eleverna fyller inför utvecklingssamtalet, som sker terminsvis, i hur de trivs i

skolan samt hur de upplever respektive ämne som de läser. Elever och föräldrar tar del av lärarnas omdömen inför utvecklingssamtal. På utvecklingssamtal mellan lärare och elev samt dennes vårdnadshavare tar man upp elevens trivsel och kunskapsutveckling och tillsammans upprättar man en individuell utvecklingsplan. Rektorer menar att arbetet med de individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen fortfarande är ett utvecklingsområde även om de kommit en bit på väg.

I de exempel på skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av i samband med tillsynen, markeras om eleven uppfyllt de förväntade kunskapskraven i respektive ämne som eleven fått undervisning i. I den framåtsyftande delen ska det framgå vad skolan ska göra och vad elever och vårdnadshavare kan göra. Av de exempel som Skolinspektionen tagit del av framgår dock, att det varierar i vilken utsträckning de individuella utvecklingsplanerna klart sammanfattar vilka insatser som behövs för att eleven ska nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling, vilket är ett krav enligt författningarna. Elevens utvecklingsområden beskrivs ofta summariskt vilket gör att dokumentet inte blir det stöd som det är tänkt att vara. Skolinspektionens bedömning är att skolan måste se till att den framåtsyftande delen i elevernas individuella utvecklingsplaner tydliggörs.

Mot bakgrund av att skolan bedriver ett gott utvecklingsarbete kring de individuella utvecklingsplanerna förutsätts skolans rektor och Umeå kommun åtgärda bristen och någon redogörelse behöver inte lämnas till Skolinspektionen.

Författning

10 kap. 13 § skollagen.

Avstående från ingripande

Vid tillsynen har konstaterats brister för vilka Skolinspektionen avstår från ingripande i enlighet med 26 kap. 12 § skollagen (2010:800).

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Ledningsstruktur och organisering av utbildningen.

- Huvudmannen måste se till att skolenhetens inre organisation överensstämmer med författningarna.

Motivering

Rektorns ansvarsområde tydliggörs i skollagen genom regleringen att en skolenhet ska ledas av en rektor. Ledningsansvaret får inte delas på flera rektorer inom en skolenhet. En skolenhet kan därför inte ha mer än en rektor, vilket i sin tur innebär att en elev eller ett barn aldrig kan ha mer än en rektor. Ledningen

och samordningen av det pedagogiska arbetet samt ansvaret för verksamhetens inre organisation ska alltså samlas hos en person och denne ska kallas rektor. Andra anställda får med andra ord inte i tjänsten kallas rektor. Däremot har rektorn möjlighet att delegera enskilda ledningsuppgifter till en anställd eller uppdragstagare som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter.

Hedlundaskolan leds sedan 2011 av en rektor som arbetar heltid. I augusti 2012 anställdes ytterligare en rektor på 20 procent för att underlätta arbetet för den ordinarie rektorn som går rektorsutbildningen. I intervjuer framkommer att det är den heltidsanställda rektorn som har ansvaret för och leder det pedagogiska arbetet och den som fattar beslut och att den andra rektorn mer fungerar som pedagogiskt stöd. Efter tillsynen har dock detta förändrats. Hedlundaskolan leds nu av en rektor och läraren arbetar 20 procent som pedagogiskt stöd.

Skolinspektionen avstår mot bakgrund av detta från ingripande.

Författning

2 kap. 9-10 §§ skollagen.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Anna Davis och jurist Stina Johansson.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Enhetschef

Eva Ahlman
Föredragande

Skolinspektionen

2013-01-29

10 (12)

Dnr 43-2012:1001

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måloppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i beslutet.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).